

ארכיון אלתרמן
57-65

ראובן קמח היקר,

כדי שיהיה ברור לך מה שכתבתי
לך לפני, אק תק את ימי ימי
שאת אומי זכאנו, מלפנינו בן טוב לא
התרגו ימי. עב אסיום. אומי רחל חורה
מסוימת. ורק סתיו לטובי
אבנחית בספר רחוק ימי, עם ימי
בראשונים, אמרתי לך. ואתה אבי
תקום בספרי והמאורי לבו. תאם אק
על שטור מקיני טובות ומחליטות.

כוח חילוקי, אק צריכה וגם מרלתי
בספרות אבי, היתל מן הפיק האסון, אלק
עצמות ותל של ארצות ולבו. מורגים
12
ויתב עם סוכה של צימה מסתורית
ש- חפץ קרובי התחלה, ~~ממחנה~~ שלטי
החנה והפיוט הנאסני. כבאי מליה א
תוק הפיקים האים ואף אמרתי במסנה חבנים
ומקף. האלים שבפנים אלה הם תורה א
קובא עבית. אורו של חונק, ואורו של
מלכה ורוב עין, אשר נאמה הילך וארבה
צרכה גמא מים, כרובים על ער ומחליט
ושמור וקולו של נאמה, מסופר

אברהם שלום ושלום רב
ועל ידי אהבה ושלום
שלכם אהבה ושלום רב.

שלום רב
שלום רב

22.1.56

כבר עבר זמן לא מועט מאז קיבלתי את ספרך², אך רק לפני ימים אחדים נטלתי אותו לקראו. משפתחתי בו שוב לא הנחתיו מידי עד לסיום. אותו רגש חובה מסוימת ורגש סקרנות שעוררני להתחיל בספר נהפך מיד, עם הדפים הראשונים, למשיכה טבעית וחזקה אחרי הקסם הסיפורי והתיאורי שבו. תודה לך על שעות מקרא טובות ומעשירות.

רוח חרישית, אך דרוכה וכובשת, מנשבת בסיפוריך אלה. הקהל מן הפרק הראשון, אשר עצבותן וחינן של אגדות ילדות מעורבים בו יחד עם סיפורה של דראמה משפחתית ועם רמזי קורות התקופה, נשמרים המתח והפיוט הנמסכים כבלי משים אל תוך הפרקים הבאים ואף מפכים במשנה חידוש ותוקף. הטובים שבפרקים אלה הם תשורה לכל קורא עברית. אורו של חיוך, ואורם של משובה ורוב עניין, אשר נימת הגות ואגדה דרוכה בהם תמיד, פרושים על פני תעלולים ושמחות ויגונות של ילדות, המסופרים בהרבה תבונה והרבה אהבה. ומבעד לאלה נשקפים חייה של ארץ ישראל וחיים של קיבוץ אשר טוב לראותם מתגלים פה ושם כמו לעת שחרית, באספקלריה זו של טל ורעננות.

הייתי עומד אולי על ליקוי דמותו של אביו של רפי (בפרקי ארץ ישראל) ועל כמה פגימות אחרות אך אלו נבלעות ונשכחות בהמייתו הכללית של הסיפור המצטרף כמאליו מתמונותיו ומפרקיו (המקוטעים לכאורה) לשלימות אחת, לניגון עמוק ורצוף ושובה לב.

"נפשותיך"-הפועלות יש בהן חיות וחוץ הכופים על הקורא את עולמן ומושכים אותו אל תחומן, אל תחום חיי החברה שלהן ואל תחום הבדידות והפיוט שליחיד, שפן השמחה והעצבות, השחוק והדמעה, אינן מבדילות בין קטון וגדול. הרבה השראה יש גם בכמה מצויורי הטבע שלך ותיאורי הדומם כגון אותן פינות של עליית-גג ושל מתבן ורפת. השיחות יש בהן מידה של טבעיות יפה בלא הסתגלות מופרזת אל לשון-המצייאות כביכול, ואף הן כמו מצטרפות אל ניגונו של הספר כולו. סלח לי שאני עומד וחולק לך "הערכות" מפורטות. רצוני להביע לך מה מן ההנאה שהסב לי ספרך ואינני רואה דרך אחרת לומר זאת אמירה שלא תישמע כדבר שבח סתום וסתמי.

והנני מאחל לך עבודה פוריה להמשכו של הספר אשר רבים יחכו לו.

שא תודה,

נתן אלתרמן

¹ המכתב מיועד לראובן קריץ (1928), יליד וינה וחניך קיבוץ מזרע ומשמר העמק, ממספרי דור המאבק לעצמאות. בראשית שנות ה-70 עד 1976 שהה בחו"ל, והרצה באוניברסיטאות אמריקאיות ידועות על הספרות העברית. עם שובו השתקע בקריית מוצקין והחל להרצות באוניברסיטאות של חיפה ותל-אביב. ראובן קריץ הוא מחברם של רומאנים, ספרים לגיל הנעורים וספרים בחקר הספרות העברית. תרגומו לרומן "גן פינצי-קונטיני" מאת הסופר היהודי-איטלקי ג'ורג'ו באסאני זכה לשבחים רבים. בשנים האחרונות הוא מרצה בעיקר בגרמניה, וזוכה שם להערכה רבה.

² ראובן קריץ הוציא אז לאור את ספרו 'בקר חדש' (ספרית פועלים, 1955), שבראשו מתנוסס מוטו הלקוח מהשיר 'הדרך הגדולה' (משירי 'כוכבים בחוץ'), ושלה לנתן אלתרמן. גם את ספרו 'נפנוף של מטפחת', 1963, הכתיר ראובן קריץ בכותרת אלתרמנית ובמוטו מתוך השיר 'זווית של פרוור', משירי 'כוכבים בחוץ' ('מפגישה בסמטה, מנפנוף של מטפחת / עשויות שמחותיו של פרוור העולם'). ראה גם איגרת מס' 103, מן ה-26.2.57, הע' 1.

הזכויות למכתב זה שמורות לארכיון אלתרמן, מרכז קיפ לחקר הספרות העברית, אוניברסיטת תל אביב, ואין לעשות בו שימוש.